

ДО 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТА 50-РІЧЧЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ОЛЕКСАНДРА ЛЮДОМИРОВИЧА ДОРОЖИНСЬКОГО

Вітаємо з ювілеєм відомого вченого і талановитого організатора, завідувача кафедри фотограмметрії та інформатики Національного університету "Львівська політехніка", доктора технічних наук, професора Олександра Людомировича Дорожинського!

Дорожинський Олександр Людомирович народився 4 лютого 1941 р. в м. Жешуві (Польща) в сім'ї вчителя. В 1957 р. закінчив середню школу у Львові, і в цьому ж році поступив у Львівську політехніку. Здобув освіту за спеціальністю "Аерофотогеодезія". В 1962-1963 рр. працював інженером-геодезистом у проектному інституті "Енергомережпроект". У Львівську політехніку повернувся 1963 р. на посаду асистента кафедри аерофотогеодезії (сучасна назва – кафедра фотограмметрії та геоінформатики). На рідній кафедрі відбувалось його подальше наукове та педагогічне зростання до професора, завідувача кафедри. Кандидатську дисертацію захистив у 1972 р. Доктор технічних наук – з 1988 р., професор – з 1990 р., завідувач кафедри – з 1991 р. і понині. Одружений. Має трьох дітей та шестеро внуків. Підготував двох докторів наук та вісім кандидатів наук. Зараз керує роботами трьох аспірантів і трьох здобувачів.

Упродовж своєї педагогічної діяльності О. Л. Дорожинський читав близько 20-ти курсів для студентів геодезичного, землепорядного, будівельного та архітектурного напрямів підготовки; підготував майже 1500 фахівців (магістри, спеціалісти, інженери). Ініціатор відкриття у вишах України нової спеціальності "Геоінформаційні системи і технології". Очоловав роботи над державними освітніми стандартами зі спеціальностей "Фотограмметрія" та "Геоінформаційні системи і технології". Значну увагу приділяє розвитку кафедри. Опублікував сім підручників та навчальних посібників, з них три – польською мовою.

Наукова діяльність Олександра Людомировича пов'язана з розробленням теорії і технологій фотограмметрії та геоінформатики, їх застосуванням у різних галузях науки і практики, зі створенням наукової школи з фотограмметрії та дистанційного зондування. На цей шлях він став 1966 р., розпочавши дослідження методів фототріангуляції для великомасштабного картографування. Опрацював оригінальний метод побудови мереж фототріангуляції з використанням аерофотознімків, що мають поздовжнє та поперечне перекриття 60 %. Такі мережі відзначалися точністю побудови в 2-2,5 рази вищою, ніж у класичній фототріангуляції.

Для реалізації даної теорії молодий вчений створив комплекс програм для ЕОМ. Для перевірки власної теорії та життєздатності технології він створив два дослідницьких полігони: перший – біля містечка Судова Вишня (це була територія бази навчальних практик геодезичного факультету Львівської політехніки), другий – у Золочівському районі Львівської області на площі 10 км² з густою мережею планово-висотних опорних точок. Проведення таких масштабних робіт вимагало неабияких організаційних здібностей, і молодий науковець блискуче справився з цим завданням.

Кандидатську дисертацію О. Л. Дорожинський захистив у 1972 р., впровадивши свою технологію і програму в Державному підприємстві "Союзмаркштрест" у Ленінграді. Вже тоді перший опонент дисертанта професор Л. Келль, ректор Ленінградського гірничого інституту, звернув увагу на талант і непересічні дані молодого вченого. У подальшому молодий науковець спрямував свої інтереси на застосування методів фотограмметрії для розв'язання завдань геології (геологічне картографування), гідрогеології (схиллові процеси) та геофізики (гравіметричне знімання). Розроблені ним нові способи і технології аналітичної фотограмметрії використовувались для розв'язання практичних завдань, що висувалися цими галузями. При кафедрі діяла науково-дослідна лабораторія НДЛ-22 на умовах самофінансування та самокупності. Було підписано господарські договори з Управлінням геології Таджикиської РСР Мінгео СРСР. Співпраця тривала аж до 1989 р., тобто фактично до розвалу Радянського Союзу. Тоді в Таджикистані почалися бойові дії, і перебування там науковців стало небезпечним.

Серед багатьох досліджуваних лабораторією об'єктів найцікавішим був зсув на Сарезькому озері у Східному Памірі, розташованому на висоті 3239 м над рівнем моря. Серед геологів та гідрогеологів зсув вважався надзвичайно небезпечним, оскільки, за прогнозами, в озеро у випадку зсуву могло потрапити близько 2 км³ скельних порід, а викликаний ним водно-селевий потік міг знищити усе живе в долинах рік Паміру і докотитися аж до Аральського моря. Група Дорожинського проводила високоточний фотограмметричний моніторинг цього об'єкта впродовж 10-ти років. Було зроблено висновок, який тепер можна розцінювати як сенсацію, – насправді це був не зсув! Скельні породи і досі стоять міцно. Десь уже в 2003-2005 рр. у цьому сейсмоактивному районі стався потужний землетрус силою понад 7 балів за шкалою Ріхтера, і, на щастя, там трагедії не відбулося. За комплексні дослідження періоду "таджицької" діяльності О. Л. Дорожинського було нагороджено золотою медаллю ВДНГ СРСР, а також двома срібними і трьома бронзовими медалями.

Розвинута Олександром Людомировичем тео-

рія аналітичної фотограмметрії, опрацьовані та впроваджені у практику технології стали основою його докторської дисертації, яку він захистив 1988 року. Фотограмметрична наукова спільнота визнала його як одного з лідерів сучасної фотограмметрії. Після 1990 р. його наукова діяльність урізноманітнілась. Вченого зацікавили інші напрямки улюбленої науки: цифрова фотограмметрія, фотограмметрія в маркшейдерії, а також питання картографування при вирішенні завдань земельного кадастру, можливості геоінформатики та її застосування в різних прикладних сферах, проблеми фотограмметричного моніторингу кінематичних процесів. Він запровадив та обґрунтував новий науковий напрям "Навігаційно-цифрова фотограмметрія", що поєднує в собі сучасні можливості цифрового знімання та супутникової навігації.

Ще одна грань сьогоденних наукових досліджень О. Л. Дорожинського – застосування фотограмметрії та аерокосмічного знімання в задачах ландшафтознавства. Його наукові ідеї та задуми втілено в міжнародному проекті за програмою INTERREG у 2007-2009 роках.

Це лише короткі штрихи до його наукового портрета, за якими – невпинний творчий пошук та велика працездатність. Він опублікував понад 170 наукових статей в Україні та за кордоном, 3 монографії, у т. ч. у Швеції та Польщі.

До інших здобутків ювіляра можна віднести багаторічне керівництво науковими проектами Міністерства освіти і науки України, організацію та

наукове керівництво роботою міжнародної конференції "Кадастр, фотограмметрія, геоінформатика – сучасний стан та перспективи розвитку", яка вже набула ознак традиційної.

О. Л. Дорожинський – засновник та президент Українського товариства з фотограмметрії та дистанційного зондування, член експертної ради ВАК України (1997-1999 та 2001-2006 рр.), експерт МОН України з акредитації спеціальностей геодезичного профілю, член редакційних колегій трьох наукових видань, член спеціалізованої ради із захисту докторських дисертацій. Він почесний геодезист України, відмінник освіти України, його нагороджено знаком "За наукові досягнення" МОН України, Почесними грамотами Львівської політехніки.

Не можна обійти мовчанням деяких особистих якостей ювіляра: висока порядність, чесність, велика працездатність та відповідальність. Його характеризує постійне прагнення до всього нового, що стосується розвитку фотограмметричної науки. Значний науковий інтелект та знання дозволяють йому накреслювати стратегічні напрямки розвитку фотограмметрії та споріднених з нею наук: картографії, аерокосмічного знімання, дистанційного зондування.

Колектив кафедри фотограмметрії та геоінформатики Національного університету "Львівська політехніка", колеги та учні Олександра Людомировича, редколегія "Вісника" бажають йому доброго здоров'я, творчої енергії та нових наукових звершень.